

„BUĎ PŘIPRAVEN“ ZÁPASIT

Příběh, který se vám chystám vyprávět, není zrovna z těch nejšťastnějších, ale já na něj vzpomínám s určitou melancholií a nostalgií jako na strhující zápas o svobodu nejen slova, ale existence vůbec. Ačkoli mnoho lidí, dokonce mých kamarádů, příbuzných a známých, zaplatilo za tento boj svobodou, dívám se na ně jako na hrdiny, protože nedokázali mlčet, předstírat, že se nic neděje, nenechali si házet klacky pod nohy a nezalekli se výhružek. Měli v sobě lásku k bližním a vlasti, schopnost pomáhat druhým, veselou mysl, věrnost a oddanost, hospodárnost, prospěšnost, přátelskost a poslušnost rodičům a představeným. Byli věrnými bratry a sestrami v organizaci Junáka - svazu skautů a skautek tehdy ještě Československé republiky. Byli to skauti, skautky, roveři, rangers, světlušky a vlčata, co se nezalekli a zůstali věrní svým ideálům až do samého konce.

„ V boji za uplatnění skautské ideje, na obranu pravdy a v zápase proti křivdám nebudeme dbáti svých zájmů osobních, ale jako praví junáci statečně vždy vykonáme svou povinnost.“

Antonín

Benjamin Svojsík

ANTONÍN BENJAMÍN SVOJSÍK

Jmenuji se Marcela, ale ve skautě mě všichni znají pod přezdívkou Sojka. Nastoupila jsem do této organizace jako šestiletá holčička v roce 1940. Asi si říkáte, jak je to možné, když v tuto dobu byla organizace zakázána. Je to zásluha mé sestry, tehdy patnáctileté rádkyně utajované družinky Poštolek, která již tenkrát měla možná více kuráže, než rozumu. Měla mě jednou na hlídání, když byl tatínek někde ve válce a maminka pracovala, a tak mě vzala s sebou na výpravu. Zpívali jsme s kytarou, na kterou hrál Lucčin (tak se sestra jmenovala) kamarád a zároveň vedoucí Havran, písničky, které se mi moc líbily, ačkoli jsem je nikdy předtím neslyšela. Byly české, kdepak němčina... Také jsme si povídali o tom, co znamená „služba bližním“, o níž mluví skautský slib. Protože se mi výprava líbila, poprosila jsem Lucku, aby se zeptala Lízátka, vedoucí světlušek, zda by pro mě neměla ve své družince místo.

Postupně se ze mě stávala nejprve světluška, a poté skautka. Lízátko mi trpělivě vysvětlovala všechny skauské ideály. Doteď si pamatuji, že mě nejvíce zaujalo naše heslo:

„Bud' připraven!“

Jezdili jsme na výpravy a scházeli se pravidelně každý čtvrtek v pět hodin v jedné zapadlé pražské klubovně. Naše družinka měla moc hezký název - Medvídátko. Celkem nás bylo 10 - 6 chlapců a 4 dívky. Dodnes si pamatuji jména všech mých kamarádů. Na tábory jezdili společně s námi sestřiny Poštoľky a Netopýři - družinka roverů (starších skautů). Jeden z nich - Drákula - se tehdy zamiloval do mojí sestry a začali spolu chodit. Všechno bylo prima, ve skautu mě to moc bavilo a doma jsme si s Luckou povídali o chystaných výpravách a závodech. Jenže pak přišel rok 1948.

V tisku se začala objevovat kritika Junáka a podobných organizací a skauting se pomalu, ale jistě, stával ilegální organizací. Pamatuji si, že Lucka chodila ze skautských schůzek smutná, někdy i uplakaná a jednou se vrátila domů obzvlášť rozrušená, a když k nám přišel na návštěvu Drákula, vrhla se mu kolem krku a s pláčem se ptala: „Co s námi teď bude???“ On odpověděl: „Budeme bojovat!“

Bylo mi 14, v době o které mluvím, a Lucce 23. Nemohu tedy říct, že bychom byly nějak moc rozumově vyspělé, ale sestra velmi dobře chápala, co se kolem děje, a že stačí jedna jediná chyba a budeme obě tvrdě pykat. Drákula a jeho 7 kamarádů, já - nejmladší ze všech, Lucka, Havran, Lízátko a ještě jeden vedoucí - Žabák - to byla sestava v našem novém ilegálním středisku nazvaném ATOM. Začínali jsme docela nevinně tím, že jsme odmítli vstoupit do Pionýra i ČSM. A abychom nebyli nápadní, vznikla naše klubovna z Drákulova domu, který byl opuštěný, protože jeho tatínek emigroval a maminka byla duševně chorá a zrovna tehdy trávila veškerý čas v nemocnici. Nejprve jsme vymysleli skrýš a do ní ukryli všechny skautské materiály - to kdyby přišla domovní prohlídka. Mezi pytlíky brambor ve sklepě StBáci přece hrabat nebudou. Rozdělili jsme si hlídky, aby v domě neustále někdo byl a domluvili se, že v případě výslechu budeme, navzdory skautskému zákonu, lhát, abychom zachránili ostatní i naši práci. Čest byla v tu chvíli to nejdůležitější. Když jsme se naučili nazpaměť výpověď, zatajující název naší skupiny, členy a činy, slibovali jsme, jak se sluší a patří a jak by nám jistě byl vděčný zakladatel našeho českého skautingu - A. B. Svojsík, skautským slibem věrnost a oddanost Československu.

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

- Milovati vlast svou, Republiku československou, a sloužiti jí věrně v každé době.

- Plniti povinnosti vlastní a zachovávatí zákony skautské.

- Duší i tělem býti hotov pomáhati bližnímu.“

Málem bych zapomněla dodat, že rodiče nevěděli nic o našich aktivitách, neboť jsme jim svorně tvrdili, že děláme projekt na Pionýrský tábor. Navíc jsme dokázali zmizet z domu vždy velmi šikovně, zrovna když byli v práci. Bylo to tak lepší, alespoň o nás nemuseli mít strach.

Ale teď už je načase, abych pokračovala v tomto, pro některé možná usvědčujícím vyprávění a popsala vám, co naše skupina vlastně vykonávala a jak.

Začalo to tištěním protikomunistických letáků. K tomu jsme měli velmi lehký přístup, protože jeden z Drákulových kamarádů patřil k zámožnějším a měl doma kopírku, na které pracoval, když byli rodiče pryč. Papíry jsme shromáždili ze skladu našich bývalých kluboven, navrhli vzory a titulky, a já, jakožto nejmladší člen ATOMu, šířila letáky do poštovních schránek svých skautských kamarádů a jiných osob, o kterých se proslýchalo, že jsou proti režimu. Vždyť - kdo by podezřívával čtrnáctiletou holčičku. S tištěním letáků jsme pokračovali, kupodivu nepodezřívání, také v roce 1949. Posléze nám někdo řekl o tom, co dělají naši bratři a sestry v pohraničí - že pomáhají lidem v překonání hranic. My, jelikož jsme byli v Praze, jsme toto samozřejmě dělat nemohli, ale protože už tehdy bylo plno odsouzených a umučených skautů, rozhodli jsme se uspořádat sbírku pro nemocné, kteří měli to štěstí, že vězení unikli a vrátili se, zbídačení brutálními metodami výslechu se zlámanými končetinami, modřinami, zohaveným obličejem nebo bez prstu, domů. Sběrka zahrnovala peníze, šatstvo, obvazy a jídlo od přátel, o nichž jsme věděli, že nezradí a spojili jsme se s několika dalšími ilegálními skautskými aktivisty (bylo nás tenkrát v Praze mnoho) a společně raněné ošetřovali.

Začátkem roku 1950 se v novinách objevilo definitivní nařízení KSČ o likvidaci Junáka. Od té doby jsme byli ilegální úplně. A začalo kolem nás být pořádné dusno. Nemohli jsme například šířit letáky, protože u Drákulova domu často hlídkovali příslušníci státní bezpečnosti. Potom šlo všechno velmi rychle. Začalo to domovní prohlídkou u Dráculy, bohudík neúspěšnou, neboť nám přálo štěstí a zrovna v tu dobu nebyl v domě žádný materiál (Lucka a Lízátko pro něj právě šli do bytu Dráculova kamaráda). Brzy nato jsme zjistili, že Lucka, Žabák, Drákula a tři jeho kamarádi jsou obžalováni z velezrady a ochranného léčení. Udal je jeden z lidí, který přispíval do naší tajné sbírky. My ostatní kupodivu vyvázli bez úhony. Nevěděli o nás. Snažili jsme se naše kamarády ukrývat, kam jen to šlo, ale příslušníci Stb je beztak našli a zatkli. Byla jsem schovaná ve stříni, když si pro Drákulu a Lucku přišli do jeho domu. Vyvedli je ven a naložili do služebního automobilu. Stála jsem u okna a se slzami v očích se dívala na to, jak mojí sestru a jejího milého (mimochodem, plánovali spolu ještě ten rok svatbu) odváží pryč. V hlavě mi zněla slova Junácké hymny:

„Bud' připraven, bud' připraven, k obraně dobra a krásy, dožiješ vlasti své spásy.....Bud' připraven, bud' připraven.“

Projela mnou bolestivá otázka. Jsou ti dva opravdu připravení? Budou je vyslýchat, mučit, věznit...Opravdu jsou připravení vydržet tohle všechno? Být připraven...jde vůbec připravit se na teror??? Dá se dodržet toto skautské heslo opravdu kdykoli? Popadl mě strašlivý záchvat pláče. Tolik jsem se bála. O ně, ale i o sebe. Co bude s Luckou? Co řeknu doma rodičům? Budou se moci ještě někdy vzít? Přežijí vůbec? A co ostatní obžalovaní, jak s těmi naloží??? I po tolika letech je pro mne srdcedrásající, vzpomenout si na chvíle po zatčení lidí, které jsem měla hluboko v srdci. Stále vidím před sebou neohrožené výrazy v jejich tvářích, když se možná naposledy políbili a pak bok po boku kráčeli vedle policie.

Asi vás zajímá, jak to všechno skončilo. Lucka a Drákula, kteří byli prohlášeni za vedoucí skupiny, dostali 10 let, ale po třech byli nakonec propuštěni díky amnestii. Ostatní odpykávali svůj dvouletý trest v táboře nucených prací. Nikdo z nich se při výslechu nepřiznal a nikdo také neprozradil nic důležitého. Je vidět, že byli připraveni. Já jsem mezitím se

zbytkem skupiny pokračovala v práci a na počest uvězněných jsme vzdali hold A. B. Svojsíkovi u jeho hrobu na vyšehradském hřbitově. Když se vězni vrátili, v dost zbídačeném stavu, ale stále stejně odhodlaní, chvíli přestali s činností, jelikož byli stále pod dohledem, ale jakmile se situace uklidnila, tiskli jsme letáky jako dřív, avšak opatrněji. Lucka a Drákula měli v roce 1954 svatbu. Dva roky poté je opět obžalovali, ale naštěstí stačili uprchnout, s pomocí pohraničních bratrů a sester, do ciziny, a tam přivedli na svět krásnou dceru, kterou pojmenovali Olave, podle první náčelnice a zakladatelky dívčího světového skautingu, Olave Baden - Powellové. Havran byl později také obžalován a posléze vězněn, celkem prožil ve vězení dlouhých 10 let. Lízátko a Žabák se přidali k jiné odbojové organizaci a podařilo se jim vyváznout pouze s několikaměsíčními tresty a my ostatní jsme vydrželi ukryti pod junáckou vlajkou až do Sametové revoluce. Několikrát nám dýchali za krk příslušníci státní bezpečnosti, ale my se vždy drželi našeho hesla: „Bud' připraven“ a vždy jsme se jim (i když mnohdy těsně) vysmekli a nezbylo jim nic jiného, než nás po výsledku chvíli držet ve vazbě a pak pustit. Nikdo z nás ale doteď nezapomněl na léta nesvobody, na léta, kdy skauting nemohl volně dýchat. Všichni se modlíme za devět popravených skautů a opěvujeme je jako hrdiny, i když sami si jako hrdinové nepřipadáme, protože, jak řekl jeden z vězněných skautů:

„Nepovažuji se za žádného hrdinu. Dělal jsem jen to, co mně přikazoval skautský slib, zákon a moje svědomí.“

Jaroslav

Karafiát

DOSLOV:

Za sebe bych chtěla dodat, že jsem si skauting vybrala právě proto, že do něj sama patřím. Víím, že jsem měla rozebírat konkrétní osobnosti, a mohla jsem jistojistě uvést Václava Havla, Edvarda Beneše nebo například Dagmar Skálovou, protože tito všichni byli skauti a paní Skálová byla dokonce 16 let ve vězení a byla veřejně vyznamenána Řádem TGM, ale chtěla jsem vymyslet příběh, který by zachytil neuvěřitelnou sílu, jakou v sobě skauting nese. Pomoc mi poskytla kniha „Se štítem a na štítě“ od Karla Lešanovského, která mi podala věrohodná a ověřená svědectví skautů odsouzených a vězněných v době komunistického útlaku. Z této knihy také pochází některé pasáže textu psané kurzívou. V práci jsem použila skutečnou skautskou terminologii a ideologii.

A jaké závěry z toho plynou???

Není mnoho lidí, kteří dokáží bojovat za správnou věc, i když je to častokrát stojí postavení, víru, soukromí a někdy i vlastní život, ale právě proto, že jich je tak málo, bychom si jich měli vážit o to víc. Byli to oni, kteří hovořili za nás během válek, utlačování a nesvobody, a někteří bojují stále. Doufejme proto, že vytrvají. Doufejme, že se vždy budou tím správným heslem „Bud' připraven“, nebo třeba nějakým jiným.

